

**Inatsisartut Inatsisinut Ataatsimiititaliaa
2015**

30. april

Postboks 1060

3900 Nuuk

Att.: Kent Fridberg

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivimmik pilersitsinissaq sulissutigeqqullugu aamma Naligigiimmik pineqarnissaq pillugu Ataatsimiititaliamik pilersitseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Tusarniaanermut akissuteqarnissamut periarfissinneqarneq pillugu Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi sinnerlugit qujavunga.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut ima qulequtaqarpoq: ” Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivimmik pilersitsinissaq sulissutigeqqullugu aamma Naligigiimmik pineqarnissaq pillugu Ataatsimiititaliamik pilersitseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissiviup Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiiviniq allatsitut sullissineq tigussavaa taamatullu Naligigiimmik pineqarnissaq pillugu Ataatsimiititaliaq allatseqarfittut sullisissallugu.”

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi ima oqaaseqaatissaqarput:

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivimmik pilersitsineq:

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqatigiit (IPS) ullumikkut allatseqarnikkut Nunanut allanut Aqutsisoqarfimmik sullinneqarpoq. Ukiunili marlunni IPS-ip piunerani allatseqarnikkut sullinneqarneq ima minnerpaaffissaminiissimatigaaq allaat aningaasaliissutaasut ilaat atorlugit IPS-i ikiortimik suliassanik ingerlaavartunik isumaginnittussamik atorfinitsitsisariaqarsimalluni. Inuit Pisinnaatitaaffiinut Sullissivimmik pilersitsineq inuit pisinnaatitaaffiisa Kalaallit Nunaata maleruarniarlugit pisussaaffiliusaasa atuutsilersinneqarnissaannut, siuarsarneqarnissaannut illersorneqarnissaannullu annertusisamik iliuuseqarnissamut periarfissiisaaq. Aamma annertunerusumik paasisitsiniaasarnissamut inuttullu pisinnaatitaaffinnik unioqqutitsisoqarneranik pasitsaassaqqartoqartillugu innuttaasut naammagittaaliuteqarnissaminnut periarfissaat isumannaarneqarluni.

Europami inuit pisinnaatitaaffii inuillu pisinnaatitaaffiinut Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat allanneqarsimapput nunat tammalaat akornanni inuit tunngaviusumik pisinnaatitaaffiinik innuttaasut ingammillu innuttaasut akornanni assigiinngisitsinermik eqqorneqarnissaminnut ulorianartorsiortut isumannaarinnissunneqarnissaannut sinaakkusiinissaq siunertaralugu.

Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 23, 3. december 2012-imeersoq malillugu siunnersuisoqatigiit siunnersuisoqatigiupput kiffaangissuseqartut. Siunnersuisoqatigiit pisortat oqartussaaffeqarfiinut arlaannaannulluunniit pituttugaangillat, taamaalillutillu namminerisamik suliniuteqartarlutik. Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiaat nunani inuit pisinnaatitaaffiinik suliffeqarfinnut atuuttut, ilaatigut nunani inuit pisinnaatitaaffiinik suliffeqarfiit piginnaasat, akisussaaffii, katitigaanerit kiisalu kiffaangissuseqarnerisalu isumannaarneqarnissaanut piumasqaatinut tunngassuteqartut, naapertorlugit siunnersuisoqatigiit atuutissapput.

Inatsit malillugu Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi allatseqarnikkut Namminersorlutik Oqartussanit ikiorneqarput, tamanna ima isumaqarpoq siunnersuisoqatigiit “naalagaaffimmit tapiiffigineqaannaratik” aammattaarli “naalagaaffimmit ingerlanneqartut”. Tamanna tunngaviumik naalakkersuinikkut attuumassuteqannginnissamut akerliuvoq. Siunnersuisoqatigiit, maannakkut pissutsit inissisimanerat eqqarsaatigalugu, kissaatigineqarsinnaasutut kiffaangissuseqanngillat. Naalakkersuinikkut isummanut attuumassuteqannginnissaq pingaaruteqarpoq, soorluttaaq siunnersuisoqatigiit suliaasa uppersassuseqarnissaat pingaartuusoq. Inuit pisinnaatitaaffii pineqartillugit tamat oqartussaaqataanerisa, pissaanerup naalakkersuinermilu sulinerup immikkoortinneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi ukiorpassuarni inuit pisinnaatitaaffiitut tunngassuteqatunik suliaqarsimanermik misilittagaqanngilaq, ukiunili siullerni marlunni piunermini patajaatsumik aalaakkaasumillu ullutsinni Kalaallit Nunaanni ajornartorsiutit inuit pisinnaatitaaffiitut tunngassuteqartut pillugit ilisimasanik ineriartortitsisimavoq. Ukiuni marlunni sulineq, ajornartorsiutinik inuit pisinnaatitaaffiitut tunngassuteqatunik Kalaallit Nunaanni naammattorsuarmik suliaasaqarneranik takutitsisoq.

2014-imi killiffik pillugu nalunaarusiap Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinit Institut for Menneskerettigheder peqatigalugu suliarineqartup takutippaa siunnersuisoqatigiit ilungersunartunik arlalissuarnik suliaasaqartut.

Danmarkimi Institut for Menneskerettighederimut inuit pisinnaatitaaffii pillugit immikkut ilisimasalinnik sulisorpassualimmut naleqqiullugu Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi allatseqarfeqanngilaq ukiorpassuarniluunniit attuumassuteqatunik suliaqarnermik misilittagaqarani.

Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi, inuiaqatigiinni maannakkut inuuffigisatsinnit ilaasortaasut ilisimasaat tunngavigalugit, ilisimasanik piginnaasanillu tulleriiaraluni katersivoq. Kattuffinnit 18-ineersunit ilaasortaqarlutik siunnersuisoqatigiit katitigaapput, tamarmik sammiviminni ulluinnarni inuit pisinnaatitaaffiitut tunngassuteqatunik suliaqartunik.

Siunnersuisoqatigiit ilisimasanik piginnaasanillu namminnek akunnerminniit katersinissaat pisariaqarpoq, tamanna ingerlaavarnissaq nunamillu namminermit toqqammavissat nakooqutaasut pillugit ilisimasat katersorneqartut pigiinnarnissaat eqqarsaatigalugit.

Pissutsit maannakkutut itsillugit siunnersuisoqatigiit sapaatip akunneranut nalunaaquttap akunnerini ikittunnguani inatsisilerituunit ikiorneqartarput, siunnersuisoqatigiit sulassaar pingaarutillit, inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarneqarnissaasa paasititsiniutigineqarnerisalu, Kalaallillu Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa killiffii pillugit paasissutissiisarnerup saniatigut ilaatigut sanilliussilluni Naalagaaffiit

Peqatigiinnut nalunaarusiortarnermik imaqartut, allaffimmi ikiortimit siunnersuisoqatigiinnullu ilaasortanit aningaasarsiaqaataangitsumik suliaqartunit isumagineqartarput.

Allatseqarfimmik attuumassuteqanngitsumik tassungalu atasumik inatsisilerituumik nukissanillu allanik pilersitsinerup siunnersuisoqatigiit siunissami sulinissaanut pisariaqartinneqartumik tunngavississavaa nunanilu inuit pisinnaatitaaffiinut suliffeqarfinnut Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiaannut naapertuuttunngortillugit.

Naligiimmik pineqarnissaq pillugu Ataatsimiititaliaq:

Kalaallit Nunaanni immikkut naammagittaalliutit pillugit aalajangiisartoqanngilaq assingusumilluunniit assigiinngisitsinermik eqqugaasut naammagittaalliutaannik allaffissornikkut nammineq akisussaaffigalugu suliaqarsinnaasumik aaqqissuussa qarani, naak tamanna assigiinngisitseriaatsinut EU-mi nalunaarsorneqarsimasunut ukuusunut piumasqaataagaluartoq: Ukiut, suaassuseq, ammip qalipaataa, inuiaassuseq, upperisarsiorneq upperisarlu kiisalu atoqateqariaaseq pillugu assigiinngisitsinerit.

Innuttaasut race, ammip qalipaataa, oqaatsit atukkat, upperisarsiorneq, naalakkersuinikkut allatulluunniit isummiussat, sumiuussuseq atukkatigulluunniit inissisimaneq, katersaqarneq, inunngorsimaneq, innarluuteqarneq allatulluunniit inissisimaneq pillugu assigiinngisitsinermik nalaataqarnissamut sunniutilimmik illersugaanissaat isumannaassallugu nunat tamalaat akornanni Kalaallit Nunaat pisussaaffeqarpoq.

Kalaalliliuna Nunaat nunami namminermit inatssimmik, naligiisitaanermut inatsit assigalugu, assigiinngisitsinermik inerteqquteqartumik atortuulersitsinngitsoq. Ammip qalipaataanik tunngaveqartumik assigiinngisitsisarneq pillugu Lov (inatsit) nr. 289. 9. juni 1971-imeersoq ulloq 4. februar 1972-imi Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarpoq, kisianniuna taanna inatssimmik unioqqutitsisoqaratarsinnaanerani taarsiivigineqartarnermut aalajangersagartaqanngitsoq.

Assigiinngisitsineq suaassuseq tunngavigalugu assigiinngisitsinerunngitsumik assigiinngisitsinerugaluarpuunniit Kalaallit Nunaanni inerteqqutaasutut ilimagisariaqarpoq, aatsaalliuna assigiinngisitsineq peqqarniitsumik nikanarsaanertaqarsimappat taarsiissuteqarnissamut akisussaassuseqarnermik inatsisip narrujuummisitsinermut tunngasumik malittarisassartai malillugu assigiinngisitsinermik eqqugaasoq eqqartuussisutigut taarsiiffigitinnissamut aalajangersaavigineqarsinnaasoq.

Pisinnaatitaaffitsigut inissisimaneq taamaattoq Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffigisaanut naapertuunnersoq qularisariaqarpoq. Taamaammat Naligiimmik Pineqarnissaq pillugu Ataatsimiititaliamik iversitsiniarneq Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinit taparserneqarpoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Med venlig hilsen

Inge Olsvig Brandt

Siulittaasoq